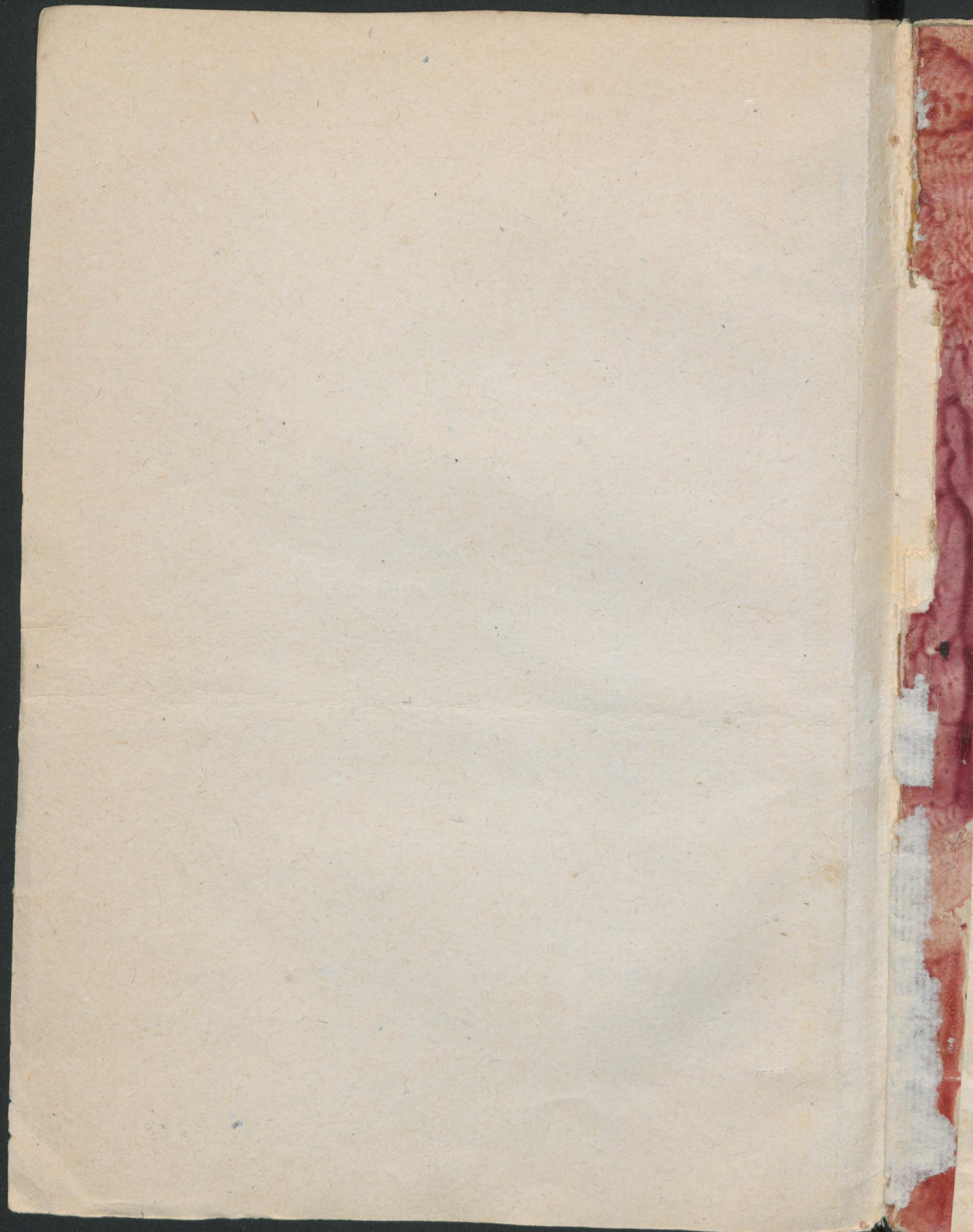

VONNISSE
By Schepenen der Stadt

Leyden, gewezen jegens Peeter Panne van Ypre, ter zake vande voorgenomen moort ende assassinaet, op ende jegens de persoon van zijn Extie. door beleyt en aenporringe vande hoofden vande Iesuijtsche secte binnen Douay.

Ten bevele van die vande Gerechte der voorschreven Stede,

Gedruct opt Raedhuys aldaer, inden Jare 1598.

Vonnisse by Schepenen der stadt Leyden, gewezen jegens Peter Panne van Ypre, ter zake vande voorgenomen moort ende assasinaet, op ende jegens de persoon van zijn Ex^{tie}. door beleyt ende aenporringe vande hoofden vande Jesuijtsche secte binnen Douay.

ALzo Peter Panne / gheboren van Ypre/ wezende een Cupper van zijn Ambacht/ ende geweest zijnde een Maeckelaer/ ooc Coopman / jegenwoordich gevangē van den Schout dezer stadt Leyden / buyten pijne ende bande van yzere bekent ende beleden heeft: Dat hy ghevangen etlicke jaren voorleden/gewoon zijnde voor tcollegie der Jesuijten binnen Douay de provisie van boter te leveren/ het gebeurt is dat eenen Melchior vande Walle/ der zelver Jesuijten dienaer/ende zijn ghevanghens recht-zweer/ omtrent veertien daghen voor Vasten-avont voorleden/ ghecomen is ten huyze van hem gevangen binnen Ypre/ begeerende dat hy ghevangen voor tvoorschreven collegie boter zoude bestellen. Ende dat alzo hy gevangen ten zelven tijde om zijn affairen van huys was / ende hy/vander Walle / zulx twee ofte drie dagen naer hem verbeyde / hadde de zelve vander Walle mit Mayken Boyets zijn gevangens jegenwoordige huysvrouwe/ (zeer Jesuijts gezint zijnde) middeler tijt propoost ghehouden om zijn Ex^{e} (de welcke hy ghevangen intituleerde Hertoch Maurits) om te brengen: gelijc hy daer naer van zijn voorschreven huysvrouwe heeft verstaē. Dat ooc hy ghevangen t'huys ghecomen wezende / de voornoemde Melchior vande Walle hem ghevangen eerstmaels heeft voor gehouden om tvoorschrevē feyct aen te nemen : daer toe oorzaec nemende / door dien hy gevangen hem claechde dat hy in groot verloop van

goet was gecomen/ ende zijn schulden niet en conſt be-
talen: Zeggende in effecte de voornoemde vande Wal-
le jegens hem gevangē/ dat hy raet wiſt om zijn ſchul-
dē te bovē te comen/ indien hy gevangen naer Hollant
wilde reyzen / ende middel vinden om hooch-gedachte
zijn Ex. om te brengen. Ende alzo hy ghevangen daer
inne zwaricheyt maecte/ zo was hy tot het aen nemen
van tzelve feyct / door zijn voorschreven huysvrouwe
mede aen gepoꝛt/ mit het aenzeggen/ datmē geen zwa-
richeyt en behoorde te maken zodanighen ziel-verley-
der om te brengen: daer ooc by voegende/ dat/ zo zy een
man waer geweeſt/ dat zy zulx wel zelfs zoude hebben
willen aen nemen/ of doen. Ende alzo hy ghevangen
even wel in twijfel bleef om tvoorschreven feyct aen te
nemen/ hadde de voornoemde Melchior vande Walle
begeert/ dat hy gevangen tot Douay zoude comen/ om
daer van eens te spreken mitte Patres (designerende
de Overste van de Jesuijten aldaer.) Dat voorts de
voornoemde Melchior vande Walle naer Douay ver-
trocken zijnde/ was hy gevangen/ omme mit verschey-
den personen daer mede hy te reeckenen hadde/ zijn za-
ken te verlijckenen ende vereffenen/ ende onder andere
mit de voorschreven Jesuijten binnen Douay / opten
Asschen-woonsdach voorleden ghereyst van Ypre op
Rijssel/ voorts op Doornijcke / ende van daer op Ber-
gen in Henegouwen/ daer hy ettelicke daghen lang in
arreſt ghehouden zijnde/ was van daer weder vertroc-
ken naer Doornijc ende Rijssel/ ende wederomme naer
Bergen/ daer hy de tweede mael van schulde ghevan-
gen gelegen/ ende verloſt wezende/ was hy ghevangen
getrocken naer Valenchijn/ ende van daer eyntelicken
gecomen binnen Douay / alwaer hy gheweeſt is inde
Cruys-weke voorleden. Ende dat hy ghevangen we-
zende binnen Douay / tot drie ofte vier reyzen toe in
tvoor-geroerde collegie vande Jesuijten / by den Pro-
vinciael/ Prefect/ ende Rector hadde gegeten/ ende mit-

ten

ten zelven af gerekent: ende de somme van tweenvijftich of drieenvijftich ponden grooten die hem daer by quamen/hadde over gemaect of over ghezet aen eenen Niclaes de Lalaing/coopman van kennip. Ende dat hy zulx sprekẽde mit de voornoemde Provinciael/Prefect/ende Rector/ zyluyden hem gevangen weder hebben beginnen voor te houden het feyct daer van de voornoemde Melchior vande Walle hem ghevangen tzijnen huyze openinghe ghedaen hadde/ te weten om H. G. zijn Ex. om te brenghen: voegende daer by voor middel/ dat alzo hy ghevanghen een cuyper was van zijn ambacht / dat hy naer Hollant zoude mogen gaẽ/ om aldaer vier/vijf/zes / ofte zeven maenden lang hem tot wercken te begheven/ ende zijnen handel van cuypen te doen/tzy binnen Delff/binnen Leyden/ of inden Hage: Ende dat hy daer en tusschẽ middel zoude zoucken om H. G. zijn Ex. om te brengen / twaer dan mit een mes of snijere/ ofte mit een cort sintroer of pistelet/ twelc hy gevangen zoude copen / ende in zijn zac stekẽ: eñ dat ter plaetse daer hy zijn H. G. Ex. zoude schoon vindẽ:tzy op tHof/op tstraet/of op eenige andere plaetse:ofte zo hy gevangen tzelve anderssins te wege zoude connen brengen. Ende dat omme hem gevangen tot t'aennemen van tvoorschreven feyct te beter te beweghen/ende moedigen/ de voornoemde Provinciael wel een half sermoen hadde gemaect: mit verclaringe ende verhael in tlanghe ende breet / wat een godlicken ende verdienstelicken werc zulx zoude zijn/hoe groten sacrificie dat het waer/zodanigen eenen die zo veel duyzent zielen verleyde/jae zulcken ziel-vermoorder om hals te brengen:Dat hy gevangen den Hemel daer mede zoude verdienen:Eñ dat hy tzelve feyct gedaen hebbende/ middel zoude zoucken om te ontcomen/zo hy best const of mocht. Ende zo hy gevangen daer inne zoude mogen blijven/of bachtẽ bleef / dat hy hem verzekert zoude houden/van monde ten eewigen levẽ te varen: ende

dat hy gewisselicken mit lijf ende ziel ten Hemel zoude werden op getrocken: mit veel meer ende andere dier- gelijcke schoone ende bewegende redenen. Zo dat hy ghevangen hem eygentlicken/ door der voornoemden Jesuijten schoon spreken/ ende vleyende tongen/ in de welcke zy zeer groote meesters waren/ zo verre hadde laten becouten ende verleyden/ dat hy gevangē tvoor- schreven feyct aen ghenomen hadde te doen: eensdeels uyt een desperatie/ daer inne hy door zijn verloop in schulden gevallen was: in zulcker vougen ooc/ dat hy noch opt perijckel/noch op wijf ende kinderē niet eens en hadde gedacht/ ooc eensdeels om profijt daer mede te doen. Also hem gevangen by den voornoemdē Pro- vinciael/Prefect/ende Rector toe ghezeyt was dat hy mits tvoorschreven feyct volbrengende/ genieten zou- de ten eersten een somme van twee hondert ponden grooten vlaems: de welcke hem ghevanghen verstrect zouden werden by paeyementen van vijftich ponden grooten tsjaers/ door handen vanden Thresorier van Ypre: ende dat uyt de hondert ponden grooten jaerlix/ de welcke de Jesuijten tot last vande zelve Stadt wa- ren treckende/ voor dat zy de kinderen ende jeucht in haerluyder seminarium de Latijnsche sprake leeren. Ten tweeden/ dat hem gevangen noch zoude werden gegeven het messagierschap of bode-ampt van Ypre/ by hem begroot op hondert ponden grootē jaerlix. Eñ dat hoe wel tvoorschreven bode-ampt niet en stont tot gifte van den Jesuijten/hy ghevangen hem nochtans daer van wel verzeeckert hiel/ alzo om hem gevangen daer aen te helpen/ het hemluyden mer een briefgen te schrijven en zoude costen/ende dat hem niemant tzelve en zoude derren weygeren. Eñ ten derdē/dat Hansgen Panne zijn ghevangens zoon/ voorzien zoude werden mit een Canonesie tot Doornijcke. Op welc toezeggen hy gevangen tvoorschreven feyct aen ghenomen heb- bende/ hadde des anderen daechs smerghens aen den

voornoemden Provinciael/als hy misse dede/hem ge-
biecht/absolutie becomẽ/ende daer op tsacrament ont-
fangen:ende wezende in tbiechten/wederomme aenge-
nomen ende belooft zijn beste te doen om tvoorschrevẽ
feyct te volbrengen. Dat ooc de voornoemde Provin-
ciael hem gevangẽ daer op ooc gezeyt hadde in effecte
van woorden: Gaet in vrede/want ghy gaet als een
Engel in Gods geleyde. Ende dat hy ghevangen om
zijn reys herwerts-over ten eynde als boven te vervor-
deren/van den voornoemden Jesuijten ontfangẽ had-
de een wissel-brief van twaelf ponden vlaems op ee-
nen Franchois Tibault woonende t'Antwerpen by
de Predicaren/omtrent de nagel-marct of vee-marct.
Dat hy gevangen mit zodanigen afscheyt ende mee-
ninghe vertrocken was van Douay opte Abdye van
Flenges/van daer door Orssy op Doornijcke/voorts
op Oudenaerde/Dermonde/na Basserode/eñ voorts
tscheep op Antwerpen/al waer hy de voorsz. twaelf
ponden grooten ontfanghen hebbende/hadde daer
van elf ponden/mitsgaders zijnen mantel ende boxen/
door eenen Dirc Bul woonende omtrent de Zeeusche
coorn-marct/gezonden aen zijn gevangens huysvrou-
we/om vande penningen te leven/ende zijn kinderen
mit de mantel ende boxen te cleeden: ende daer by ghe-
voecht een brief geschreven aen zijn voorschrevẽ huys-
vrouwe/innehoudende onder andere/dat hy na Hol-
lant ging om de zaecke die zy wel wiste/ende hy mit
haer voorsproken was/ende dat zy voor hem zoude
bidden. Dat zulx hy ghevangen mit de voorschreven
meeninge/zonder eenich passepoort/in een schip heyme-
lic verborgen zijnde/gecomen is tot in Zeelant/ende
van daer tot binnen dezer Stede/daer hy aen quam
op zaturdage den drieentwintichsten Mey voorleden.
Mer dat hy alhier zijnde/van zinne was verandert/
ende voor hem ghenomen hadde tvoorschreven feyct
naer te laten (zo hy zeyt) door dien hy begonst te over-

dencken dat hy tvoorschrevē feyct by de hant nemen-
de/om een ander tleven te benemē / ende tlant in groo-
te beroerte ende zwaricheyt te brengen / hem zelfs stel-
len zoude in de ghewisse doot / ende zulx daer over een
beroeringe in zijn conscientie hadde ghecreghen. By
welcke voor geroerde belijdenisse de voornoemde ghe-
vangen verscheydelicken ondervraecht/gehoort / ende
herhoort zijnde mit interval van tien of twaelf dagen/
telcken daer by onveranderlicken heeft gebleven ende
ghepersisteert / al mede buyten pijne ende bande van
yzere / telckens mit verclaringe dat tzelve geheel ende
al warachtich was / ende dat hy daer op wilde leven
ende sterven. Hebbende hy gevangen altijts ende telc-
ken reyze / mit een groote bewegentheyt zeer ernstelic-
ken ende ootmoedelicken/ mit gebogen knyen / gevou-
wen handen/ende weenenden oogen/ gebeden om ver-
giffenisse ende genade / datmen hem mit barmhertige
oogen wilde aenzien/alzo hy zeer onnooselickē in dees
zaecke gebracht was / mit een aenbiedinge dat zomen
hē aen zijn leven wilde verschoonen/ dat hy tlant noch
goede diensten vermochte/ende wilde doen/ ende corte-
linghe eenighe Jesuijten zoude becomen ende leveren.
Ende alzo alle tzelve zijn zaecken van zeer quaden eñ
erchsten gevolge/als daer door men gepoocht heeft om
de doorluchtige Hooch-geboren Forst/ eñ Heere Mau-
rits/geboren Prince van Oraengien/ Grave van Nas-
sau / &c. Gouverneur ende Capiteyn generael van de
vereenichde Nederlanden/ deerlicken te vermoorden/
eñ zulx de voorschreven Landen te berooven van haer
hooft ende overste / eñ vervolgens vande groote merc-
kelicke ende Princelicke diensten de welcke H. G. zijn
Ex. door Gods hulpe/zeghen/ende ghenade/den voor-
schreven Landen tot schut ende scherm der vromē/ be-
houdenisse vande Christelicke gereformeerde Religie/
mitsgaders van der Landen vryheyden ende privile-
giē/ende tot afweer van des Spaengiaerts tyrannijc-
ke heers-

ke heerssingen/gedaē heeft/ende doende is:om de voorschreven Landen mit eenen te stellen in groote oproerte/ende uyterste gevaer van bederf/ ondergang eñ verwoestinghe: twelc in een lant van justitie geensins en can/noch en behoort te werden gedoocht of gheleden: mer dat zodanige eerlose/schelmsche/ ende moordadige voornemen/aenslagen/ende assassinaten ten hoochsten vereysschen te werden ghestraft:ten ontsich ende spiegel van alle andere: op dat hem niemant voorts-aen en laet verleyden van de bloetdorstige ende moordadige secte der Jesuijten/de welcke (gelijc alle de werelt kenelicken is) duyzentreleye schendige practijcken / ende verradige aenslagen dagelix voorwenden/ ende pogen in twerc te stellen om Coningen/Princen/Forsten ende Heeren/zonderlinge de gene die de Pauselicke superstitien(gezeyt de Roomsche Catholijcke religie)niet voor goet en connen aenzien / noch aen nemen / om te brengen / van hun leven te berooven / ende te vermoorden. Zo ist dat Schepenen dezer stadt Leyden/ gezien ende overwogen hebbende den criminelen eysch ende conclusie by den Schout dezer Stede/ tot last vande voornoemde gevangen/ ter zaecke van tvoorschreven feyct gedaen/overleyt/ende genomen. Ooc gezien/gehoort/ ende verstaen hebbende alle des voorschreven ghevangens belijdenissen / mitsgaders de informatien dezen aengaende/verworven / ende van gelijcken de stucken ende papieren by den gevangen bevonden: ende hier op gehadt hebbende het advis vandē Heeren Gecommitteerde Radē vande Staten van Hollant eñ Westvrieslant: ende hem mede gecommuniceert zijnde het advis vande Hoge eñ Provinciale Raden twelc daer op by de voorschreven Gecommitteerde Raden vande Staten was versocht: op alles dat heeft mogen beweghen/lettende / ende alles mit rijpheyt van rade overwegende: doende recht in den name/ ende van weghen de hooge Overicheyt ende Graeflicheyt van Hollant/

Zeelant/

Zeelant/ende West-vrieslant / hebben den voornoemden gevangen ter zake voorschreven / gecondemneert/ ende condemneeren den zelven mits-dezen gebracht eñ ghelept te werden opte plaetse voor Sgravensteen / al waer men gewoon is straffe te doen over de boosdoenders/eñ aldaer door den scherp-richter gerecht eñ geexecuteert te werden mitten zwaerde / tot datter de doot naer volcht. Eñ tzelve gedaen zijnde/ thooft ghestelt te werdē opt bolwerc voor de witte poort / ende tlichaem daer naer gequartiert zijnde / t'ingewant te werdē begraven / eñ de stucken ghehangen op elc vande andere vier poorten:ende verclaren alle zijne goeden voor verbeurt/ten behoeve vande Graeflichept.

Aldus ghedaen ende gewezen by Meester Symon Fransz.vander Merwē/Jan Ysenhoutsz.vander Nesse/Vranc Cornelisz.van Torēvliet/ Jasper van Banchem / Henric Egbertsz.vander Hal/Willem Cornelisz. Tybault/Claes Cornelisz.van Noorde/ ende Jan van Baersdorp de Jonghe/ Schepenen / opten xxij. Junij vijftien-hondert acht-ende tnegentich.

Tvoorschreven vonnisse ter Vierschare geopent/gelezen/eñ by Pieter Panne gevangen ghehoort zijnde/ is opte knyen ghevallen/eñ heeft Schepenen van herten bedanct van haer genadige vonnisse / twelc zulx strac daer aen ter executie is ghestelt in jeghenwoordichept van Schout / Schepenen / ende gantsche ghemeente/ mitsgaders van my

J. Vay Hout.